

Kâr Amacı Gütmeyen Sürdürülebilir Dijital Dergi

arkabahçe

Kuraklığa su, karanlığa ışık olmak niyetimiz.

Yazılar

Çocuklar ve Çevre

Şevval Umay ÖZDEMİR

Kapadokya'daki Bozkır ve Yaban Hayatı

Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Danışmanı

Saniye Manici GEZER

Doğanın İslah Yöntemi: Fitoremediasyon

Ziraat Mühendisi-Rıdvan KESKİN

İzmir Atatürk Lisesi Permakültür Kulübü

Permakültür Deneyimleri

Anadolu Parsı

Dr. Deniz MENGÜLLÜOĞLU

Kurakçıl Peyzaj

Prof. Dr. Reyhan ERDOĞAN

e-dergi

Sayı: 5

Mayıs-Haziran 2022

Röportaj

Aktivist Tasarımcı&Görsel Hikaye Anlatıcısı

Yasemin Sayıbaşı AKYÜZ

Özel Günler

Kitaplık

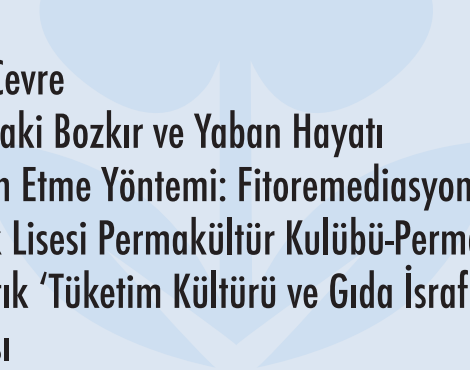

Sözlük

Bunu Biliyor muydunuz?

Sözler

arkabahçe
arkabahcedergi.com

-
-
- 3 Editörden
6 Çocuklar ve Çevre
13 Kapadokya'daki Bozkır ve Yaban Hayatı
20 Doğanın Islah Etme Yöntemi: Fitoremediasyon
25 İzmir Atatürk Lisesi Permakültür Kulübü-Permakültür Deneyimleri
37 Kitap: Sıfır Atık 'Tüketim Kültürü ve Gıda İsrafı
40 Anadolu Parsı
44 Bunu Biliyor muydunuz?
47 Röportaj: Yasemin Sayıbaş AKYÜZ
63 Kurakçıl Peyzaj
74 Kitap: Bitki Devrimi

Türkiye, iklim değişikliği senaryolarına göre en hassas bölgelerden biridir. Son IPCC raporuna göre sıcaklık şimdiden 1 derece civarında artmış olup öngörülen iyi senaryo aşılmış durumdadır.

İklim değişikliği ve insan etkisi sonucu olarak orman yangınları artmakta ve daha fazla ormanlık alan yanmaktadır. Yangınların yaşanma sıklığında ve şiddetinde artışlar yaşanmaktadır.

Orman yangınları milyonlarca yıldan bu yana meydana gelen doğal bir süreçtir. Ancak insan etkilerinin artmasıyla birlikte doğal süreçlere insan faktörü de eklenmiş ve orman yangınları neredeyse 10 kat artmıştır. Orman Genel Müdürlüğü'nün resmi verilerine göre 10 yangından 9'unun nedeni insandır. Bu durum orman yangınlarının hem sayısını hem de yanan alan miktarını artıran en önemli nedendir.

Orman yangınları son 2-3 yılda hem boyut değiştirmeye hem de daha fazla toplumsal tepkiye yol açmaya başlamıştır. Değişen iklimin etkisiyle daha fazla ısınan ve kuraklaşan yaz döneminde yanıcı madde miktarının da fazla olması nedeniyle yangınlar daha geniş alanlara rüzgârın da etkisiyle hızlıca yayılmakta, yangın söndürme çalışmaları sekteye uğramakta ve ciddi oranda orman alanı ile can kayıplarına neden olmaktadır. Bu olumsuzlukların tamamı insan etkisiyle yaratılan sorunlardan kaynaklanmaktadır. İklim değişikliğinin hızlanması, ormanlık alanlarda yapılaşmalar, ormanlara çok daha fazla insan müdahalesi, rüzgâr enerji santralleri (RES), hidroelektrik santralleri (HES), enerji nakil hatları, maden, taş ve kum ocakları, çöp döküm sahaları, toplu konutlar, yollar, havalimanları gibi kamusal yatırımların hepsi ormanlık alanlara yapılmaktadır.

editörden

Tüm bunların ormanlık alanlara yapılmasından vazgeçilmelidir. İklim değişikliğini kısa ve orta vadede durdurmak pek mümkün değildir ve bu küresel bir sorundur.

İklim değişikliği ile mücadele konusu ormanlık alanların korunması ile doğru orantılıdır. Ülke olarak doğru politikaların uygulanarak gelecek nesillere daha yaşanabilir bir dünya bırakmak bizim elimizde...

Daha yaşanabilir bir dünya için "Nefesime, suyuma, ormanıma dokunma!"

1 MAYIS
İŞÇİ VE EMEKÇİ BAYRAMI
KUTLU OLSUN

ÇOCUKLAR VE ÇEVRE

Şevval Umay ÖZDEMİR

Çevremiz, üzerinde yaşadığımız dünyamız ve sahip olduğumuz doğa... Üzerinde yaşayan her insanın edebildiği kadar dikkat ve gösterebildiği kadar özenle iyileşebilecek konumdalar. Fakat çevremize baktığımızda birçok insanın duyarsız davrandığını görüyoruz. Kimse kimseden büyük projeler yapmasını, küresel ısınmayı bitirmesini, birden tüm çevresel sorunların son bulmasını sağlayacak fikirler üretmesini istemiyor. Fakat en basit haliyle çevreye çöp ve izmarit atmamak, hayvanlara ve bitkilere zarar vermemek, toplu taşımayı kullanmak veya arabamızın bakımlarını düzenli yaptırarak çevreye salınan karbon emisyonlarını azaltmak gibi insanın elinde olan davranışları sergilemesini bekliyor ve istiyoruz.

Yazı için <https://togatiksizyasam.medium.com>'a teşekkürler.

Büyüdüğünde çevreye duyarsız olan insanların, yapılan araştırmalar ışığında küçükken, bilhassa 12 yaşına kadar doğada hiç vakit geçirmemiş, kendisine örnek olunmamış, zarar verdiği durumlarda güzelce uyarılmamış kişiler olduğunu görüyoruz. Bunu azaltmanın ve engellemenin yolu da eğitimden geçmektedir. Çevre eğitimi bir süreçtir ve gelecek nesillerin de buna ihtiyacı vardır. Peki bu eğitim için neler yapabiliriz?

• **Çevre eğitimine önce ailede, kendimiz örnek olarak başlanmalıdır.** Geri dönüşümün yapıldığı, hayvanlar için dışarıya yemek ve suyun koyulduğu, lüzumsuz ışıkların söndürüldüğü ve boşa suyun akıtılmadığı bir evde yaşayan çocuk, doğal olarak bunları benimseyecek ve alışkanlık haline getirecektir. Çocuklar harika bir taklit becerisiyle donatılmıştır ve bizim yaptığımız her şey aslında çocuğumuzun karakterini, davranışlarını belirleyecektir.

• **Belgesel izleyin, kitaplarını çevre bilinciyle ilgili kitaplardan seçin.** Çok uzun olmayan, gerek çevresel konularda bilgilendirici gerekse

hayvan ya da bitkilerin yaşamlarıyla ilgili olan belgeselleri çocuklarla birlikte izlemeniz, üzerine tartışmanız çocukların dikkatini çekeceği gibi bilgi seviyesini de yükseltecek ve bu aktiviteleri sizinle yapıyor olmak da ayrıca motive edecektir. Aynı şekilde kitaplarını da çevresel konulardan seçip okuyup üzerine tartıştığınızda çocukların algıları ve doğaya bakış açıları doğal bir şekilde değişecek ve güzelleşecektir.

• **Doğada vakit geçirin.**

Doğanın sadece piknik yapmak ya da biraz yürümek için var olduğunu zanneden bir çocuğunuz varsa bunu değiştirmenin vakti gelmiş demektir. Çocuğunuzla doğada daha çok vakit geçirin. Doğadayken ya da çeşitli nedenlerden dolayı bu vakit kısıtlıysa arabada giderken bile bulutları şekillere benzetebilir, belirli bir renkteki çiçekleri bulmaya çalışabilir, ağaçlara sarılabilir, doğada gördüğü renkleri sayabilir, nehir kenarında derin nefesler alıp verebilirsiniz. Böylelikle çocuklar tüm duyu organlarıyla doğayı özümseyecek, çevrenin değerinin farkına varacaktır.

• **Öğretmenlerden ya da okul yönetiminden eğitimler talep edin.** Aileler ve çocuklar için okulunuzdan çevre eğitimi talep etmeyi unutmayın. Ailelerin daha bilinçli olduğu durumlarda talep olduğu sürece bu tarz etkinlikler de sürekli devam edecek ve çocuklar için farklı bir gelecek inşa etmenin adımları atılacaktır. Okulda ilgili bir öğretmen varsa eğitimi ondan talep edebilir ya da çeşitli dernek-vakıflarla iletişime geçilmesini önerebilirsiniz.

• **Bitki büyütmesine ya da evcil hayvan bakmasına izin verin, fırsat oluşturun.**

Kendi kendinize sebze tohumları ekebileceğiniz gibi hazır alınan tohumları da ekebilirsiniz. Faydalı çiçeklerden alarak hem bakımını çocuğunuza verebilir hem de bitkilerle şifalanmayı da seçebilirsiniz. Toprağa değmek, bir şey üretmek, bir canlının yaşaması için elinden

geleni yapmak hem doğa sevgisi hem de sorumluluk bilinci için harika bir fırsattır. Çocukların toprakla ve doğada vakit geçirdiklerinde daha sakin ve ılımlı oldukları, dikkat sürelerinin arttığı yapılan araştırmaların sonucunda gözlenmiştir. Çocuklarımızın hem bilişsel hem

sosyal-duygusal hem de motor becerilerinin gelişmesi açısından da çok faydalıdır.

• **Doğruyu anlatırken güler yüzlü olmayı, yanlış davranışları için uyardırmayı unutmayın.**

Çocuklar bilmediği durumlarda o an içgüdüsel olarak bazı hareketlerde bulunurlar ve bu hareketlerin doğruluğu ya da yanlışlığı hakkında bir yargıları yoktur. Bundan dolayı doğamız için uygunsuz davranışlarda bulduklarında uyardırmayı, bu davranışın neden yanlış olduğunu anlatmayı ve doğrusunun neler olabileceği hakkında tartışıp güzel davranışlarını onaylamayı ihmal etmeyin.

• **Gençlik merkezleri ve şehir kulüplerine gidebilirsiniz.**

Şehrinizde gençlik merkezi veya belediye kulüpleri varsa bunlar çocuklarınız için çok güzel fırsatlardır. Çocuklarınızla birlikte gençlik merkezine konuşmaya gidebilir, bu merkezlerin düzenlediği doğa yürüyüşleri ve doğa etkinliklerine birlikte katılabilir, kulüplerdeki etkinliklerin yanı sıra doğa sporları yapabilirsiniz. Bu şekilde çocuğunuz doğanın bir parçası olduğunu hatırlarken hem de enerjisini atabileceği yeni alanlar keşfetmiş olacaktır.

• **Yapılandırılmış eğitimin dozunu aşmayın.**

Belirli aralıklarla sözel olarak, doğal ortamdan ve eğlenceden uzaklaşmış bir şekilde çevre eğitimi sıkıcı olacak ve çocuklarınızın ilgisini çekmeyecektir. Özümsemekte zorlanacaklardır. Bu yüzden doğal ortamlarda doğal bir şekilde ve yaş düzeyine uygun konuşmalarla bilgilendirme yapmayı unutmamalıyız.

Hepimizin bir annesi vardır: Toprak.

Victor Hugo

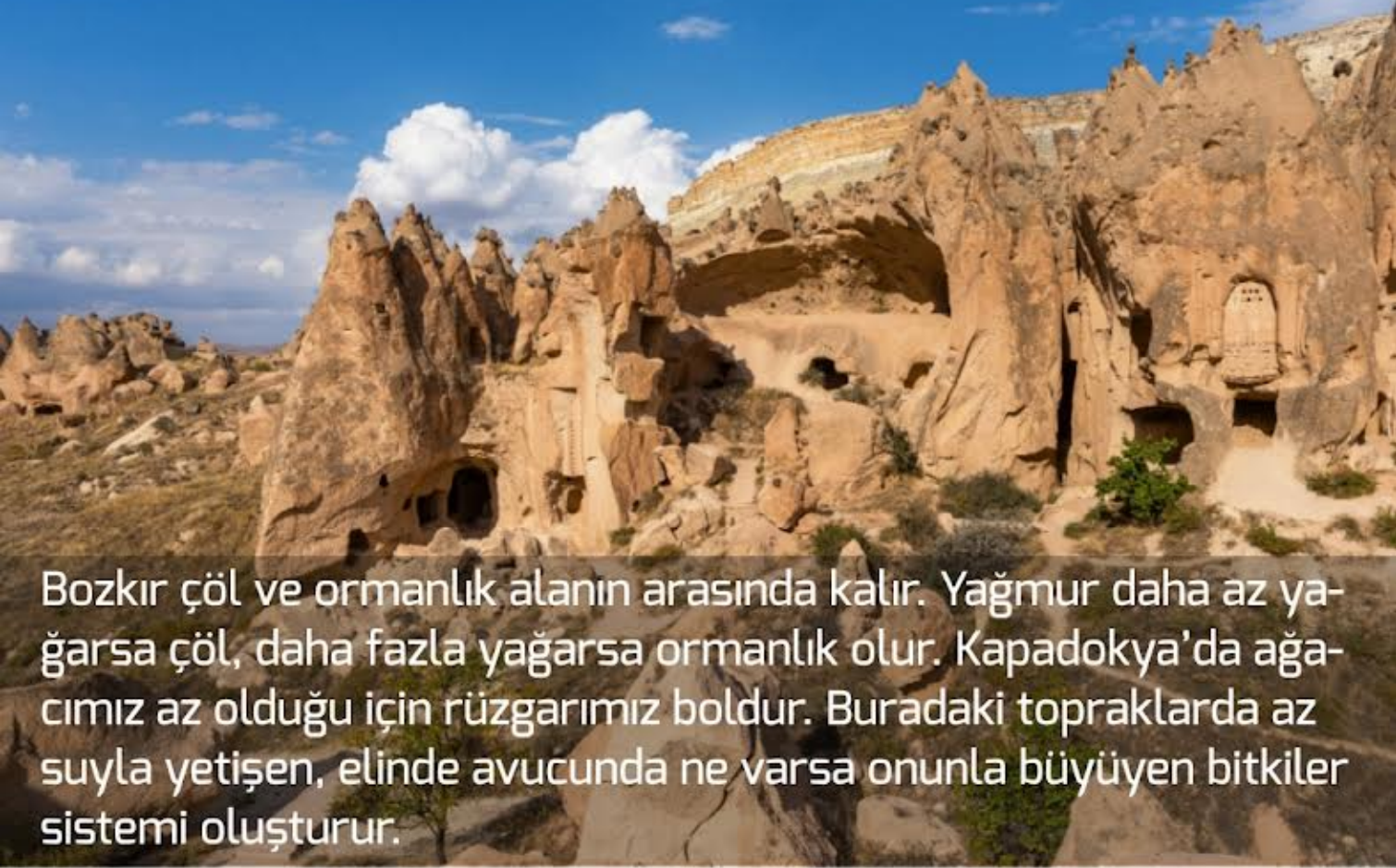
ANNELER GÜNÜ KUTLU OLSUN

Kapadokya'daki Bozkır ve Yaban Hayat

Saniye Manici GEZER
Tibbi ve Aromatik Bitkiler Danışmanı

Benim yaşadığım yere bozkır derler. TDK'ye göre bozkır, kurakçıl otsu bitkilerden oluşan, sıcak ve ılıman iklimlerdeki ağaçsız doğal alanlara denir.

Bozkır çöl ve ormanlık alanın arasında kalır. Yağmur daha az yağarsa çöl, daha fazla yağarsa ormanlık olur. Kapadokya'da ağacımız az olduğu için rüzgarımız boldur. Buradaki topraklarda az suyla yetişen, elinde avucunda ne varsa onunla büyüyen bitkiler sistemi oluşturur.

Çok kısadır yeşili ama şenlik başlayınca da her yer rengarenktir. Sebebi ise bazılarının yabancı ot dediği o renk cümbüşüne vesile olan kır çiçekleridir. Kapadokya'da hayat sadece bizim için değil, onlar için de zordur. Soğuğa, şiddetli rüzgarlara, kara kışa, susuzluğa, kuru sıcaklığa dayanırlar ve tekrar gücünün hepsini kullanarak 20-30 cm boylanarak güçlü ve dirençli bir şekilde var olurlar. Önce sarı renkler çıkar ortaya imam kavukları, güneşe benzer karahindibaları, yaprakları kıvrım kıvrım tosbağa otu (sarı havacıva), nisan yağmurlarından sonra çivitler, hezarenler, civanperçemleri, ban otları gibi biraz daha boylu bitkiler hayat bulurlar. Sonrasında

Fotoğraf: Cafer GEZER

Fotoğraf: Cafer GEZER

sadece Kapadokya'ya özel mis gibi kalbe iyi gelen kokular sarar etrafı, unutursunuz her şeyi. Gün boyu derin derin nefes aldığınızda gül, iğde ve hanımeli kokuları ömrünüze ömür katar. Burada kocaman ağaçlarımız yok ama kayadan ormanlarımız var. Bu taş ormanlarımızın eteklerinde hemen erken baharda çiçeklenen delice bademlerimizle her yer pespembe olur. Sonra erik, kayısı, elma, yaban armudu, ahlat, geçmişi Roma Dönemi'ne dayanan hizmet (üvez) ağaçları, vadi içindeki patikalarımızın kenarlarını süsleyen alıç, kadintuzlukları, kuşburnu, gilaburular, yabani yaseminler ve çehriler bu bölgeye ayrı bir renk ve güzellik katar. Aynı zamanda bu bitkiler kışın kurdun kuşun aşısı; köylünün de kışlık hazırlamak için erzakları

Fotoğraf: Cafer GEZER

olurlar. Hititlerden bu zamana kadar uzanan Emir üzümü ve dimrit temmuz sonu alaca düşmesiyle gene bir telaş alır bizi. Ekim ayında kabak çekirdeğimiz ve üzümlerimizin hasadıyla sonbaharı karşılarız. Bütün bu küçük odunsu bitkiler de bozkırın bir parçasıdır. Yanlarına yaklaşıp dikkatlice baktığınızda çiçekler ve böceklerin, etrafta koşturan tarla farelerinin, gelengilerin, kayaların arasından sıvışan tilki ve tavşanların, bazen de patikalarmızda rastladığımız domuz ve kurtların üstünde süzülüp giden kızıl şahinlerin, kaya kartallarının, atmacanın, ebabilin, tepeli toygarın, ibibiğin, arı kuşlarının ve kayalara yuva yapan güvercinlerin bu birlikteliğini görebilirsiniz. Hepimiz Kapadokya'da uyum içerisinde yaşarız.

Sıcaklar kasıp kavurmaya başladığında kır çiçekleri sarı renge bürünüp tohumlanmaya durur. O zaman bozkır gerçek bozkır olur. Artık sadece kayalara çarpan sarı sıcak gözümüzün önünde soluk bir görüntü oluşturur. Kapadokya biraz şanslı bir bozkır olmalı ki bölgede mikro klima etkisi olan birçok vadisi vardır. Vadilerin içindeki kayaların içinden gelen kar sularının saklandığı savaklarla vadilerimiz daha uzun yaşar. Geç baharı gene derde deva olur ve böylelikle mahlep ağaçları, yalancı iğdeler, cevizler, kavaklar, gilaburu-lar, yakı otları, ısırğanlar, su kamışları ve orkideler doğanın döngü-sünü tamamlamaya devam eder.

Bozkırın döngüsü kırılırsa toprağı ve kayaları yok edersiniz. O zaman da birçok çiçek renklerini toplayıp gider, hayvanlar biz fark etmeden sessizce başka diyarlara göç eder. Her ne yaparsak yapalım karşılık beklemeden tohumunu yeşerten toprak ana daha ne kadar dayanır bu zulme? Üstünde taşıyıp can verdiği bitkiler yerine beton döküldüğünde buna gücü ne kadar yeter, bilinmez. Oysa bozkırın da dileğı tüm canlılarıyla birlikte yaşamak ve bizlerden hak ettiği saygıyı, minneti görmektir. Acaba çok mu zor evvelden beri gelen birçok özelliğı ve güzelliğı ile yaşamak için çaba gösteren, can çekişen, var olma hakkına sahip bu sisteme istediğini vermek? Bir sormak lazım bozkırın üstünde yaşayan insanoğluna!

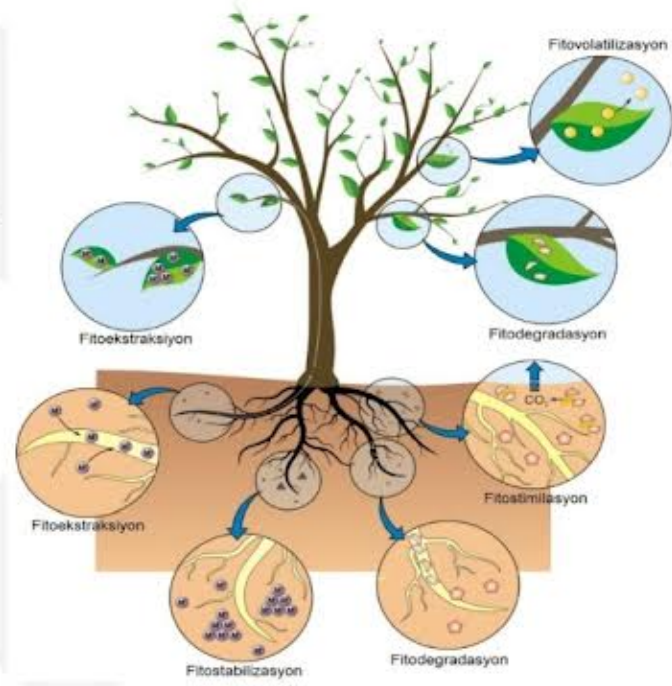
Fotoğraf: Cafer GEZER

Doğanın Islah Etme Yöntemi: Fitoremediasyon

Fitoremediasyon, en genel tabirle yeşil bitkilerin kullanılarak kirlili ve tehlikeli atıkların ortamdaki uzaklaştırılması ve yok edilmesidir.

Fitoremediasyon kelimesi, Latince bitki anlamına gelen Fito (Phytos) kelimesiyle, düzeltmek ya da kötülüğü ortadan kaldırmak anlamına gelen Remedium kelimelerinden oluşan Phytoremediation kelimesinden dilimize geçmiştir. Türkçeye, bitkisel islah sistemleri olarak tercüme edebiliriz.

Fitoremediasyon'da toprak ve suda-ki kirliliği temizlemek hedeflenir. Toprakta bulunan zehirli ve ağır metal olarak tanımlanan katı, sıvı ya da radyoaktif atıklar çevreyi kirleterek, insanlara ve canlılara zarar verir. Toprağa karışan bu zararlı maddeler, hiperakümülatör bitkiler olarak adlandırılan bazı bitkilerce toplanıp yok edilir ya da zararsız bir şekilde tekrardan doğaya geri salınır.

Toprak ya da suda tercih edilen Fitoremediasyon türüne ve bölgedeki zararlı maddenin çeşidine göre tercih edilen bitki türü de değişmektedir. Kullanılan bazı bitki türleri; hardal, kırmızı yumak çimi, karahindiba (acıyünek, güneyik ya da çıtlık), ayçiçeği, kadife çiçeği (aynısefa), filkulağı, kına çiçeği (türbe çiçeği), buz çiçeği (öğle çiçeği), su sümbülü, karadut, eğrelti, karasöğüt, kavak, servi (selvi), hint otu (kene çiçeği) ve su mercimeği bitkileri fitoremediasyonda en sık kullanılan ve en başarılı bitkilerden bazılarıdır.

Fitoremediasyon'un kendi içerisinde birtakım farklı uygulama yöntemleri mevcuttur. Örneğin bazı bitkiler sadece kökleri ile zararlı maddeleri toplarken; bazıları ise kökleri ile zararlı maddeleri gövde ve yapraklarına dağıtır. Bazı bitkiler zararlı maddeleri tamamen yok ederken; bazı bitkiler ise zararlı maddeyi zararsız bir şekilde doğaya bırakır. Kimi bitkiler bu arıtma işlemini tek başına yaparken kimi bitkiler ise bu işlemi topraktaki mikroorganizmalar ile beraber yapar.

Fitoremediasyon tamamen organik bir arıtma işlevi gördüğü için bu arıtma işlevi boyunca çevre ikinci kez kirlenme durumuyla asla karşılaşmaz. Arıtım yerinde yapılabilir ve sanayi tipi arıtmalarda olduğu gibi atık dökümü için yeni bir alana gerek yoktur.

Fitoremediasyon uygulaması kolay bir yöntemdir. Toprağa ve atığa

göre doğru bitkilerin seçilip, uygulamanın yapılması yeterlidir. Bitkiler ile düzenlenmiş fitoremediasyon alanı, sanayi tipi arıtma tesislerinden daha estetik ve çevreye daha duyarlıdır. Ayrıca bitki yetiştirmek, bir arıtma tesisi kurmaktan çok daha ucuzdur.

Fitoremediasyon, fabrika bacaları veya atık borularından gezegenimize karışan zararlı maddeleri, hiçbir kimyasal ya da endüstriyel ürün kullanmadan arıtabilecek doğal ve estetik bir çözüm. Çernobil'deki radyoaktif maddeleri yok edip, çevreyi doğal bir şekilde hayata döndürmüştür. Çin'deki Quzhou Luming Park'ı, dünyanın en popüler fitoremediasyon bölgelerinden biridir. Estetik olmasından dolayı da oldukça fazla turist çekmektedir. Doğanın her şeyi değiştirip, dönüştürmek gibi güzel bir özelliği var. Doğa kendi halinde iken kusursuz bir döngü ve denge içindedir. Doğaya yeterince fırsat verdiğimizde bozulmuş olan her şeyi onaracaktır. Yeter ki onarma gücünden daha fazla bir hız ile tahrip etmeyelim.

Kaynaklar

- https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/820154&ved=2ahUKEwuj7Laxg5r2AhVDQ_EDHdATCA4QFnoECB8QAQ&usq=A0vVaw2sFDwbyNZmkBeRd88Hoow0
https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/820154&ved=2ahUKEwuj7Laxg5r2AhVDQ_EDHdATCA4QFnoECB8QAQ&usq=A0vVaw2sFDwbyNZmkBeRd88Hoow0
<https://agris.fao.org/agris-search/search.do?recordID=TR2021A00030>
<http://dacd.artvin.edu.tr/tr/pub/dacd/article/62296>
http://dspace.yildiz.edu.tr/xmlui/handle/1/6322?utm_source

DÜNYA İKLİM GÜNÜ KUTLU OLSUN

19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı'mız kutlu olsun.

Mustafa Kemal Atatürk'ün gençliğe armağan ettiği bu özel günde geleceğimiz olan gençlere yer vermek istedik.

Etik, adil, üreten, ahenkli ve sürdürülebilir bir toplum yapısı oluşturmak amacı yanında; kişileri, yaşamı, toprağı onarmak niyetiyle de bir araya gelen İzmir Atatürk Lisesi Permakültür Kulübü üyesi gençler bizlerle permakültür deneyimlerini paylaştılar.

2019-2020 eğitim öğretim yılında biyoloji öğretmenleri Asuman Çetin, Canan İnceoğlu ve Feyzan Özsoy Koçer önderliğinde yaklaşık 15- 20 öğrenci katılımıyla kurulmuş olan İzmir Atatürk Lisesi Permakültür Kulübü, ilk yılında çalışmalarına okulun arka bahçesinde oluşturdukları bostan ile başlayıp pandemi döneminde her öğrencinin kendi evlerinde balkon bahçeciliği uygulamalarıyla devam etmiş ve bu süreçte Mother Earth Projesine katılım gerçekleşmiştir. Pandemi sonrası yeni eğitim öğretim yılında Permakültür Tasarımcısı, Ziraat Mühendisi İpek Yavuz'dan danışmanlık desteği alan kulüp üyelerinin deneyimlerini diğer öğrencilere aktarması, aktif olarak okul bostanında çalışmaları, düzenledikleri atölyeler ve okul gezileri sayesinde artan ilgiyle de katılımcı sayısı 55'e yükseltmiştir.

Izmir Atatürk Lisesi Permakültür Kulübü üyesi olan altı genç arkadaşımızın yaşadıklarını, deneyimlerini, öğrendiklerini sizinle de paylaşmaktan Arka Bahçe Dergi ekibi olarak mutluluk duyuyoruz.

"Permakültür bahçemizde bitkiler yetiştiriyoruz. Sene başından beri Bornova doğal tarım merkezi gezisi, zeytin kırma atölyesi, BAÇEM gezisi, atalık tohum bankası oluşturma, tohum dikme, sebze yatağı yapımı, çelik alma, okul yemekhanesinden gelen atıklarla kompost yapımı, probiyotik lahana turşusu yapım atölyesi, sabun ve krem yapma atölyesi gibi etkinlikler gerçekleştirdik. Bunların yanı sıra ıtır, biberiye, lavanta, adaçayı, kekik, vetiver gibi birçok aromatik bitki diktik ve okulumuzun aromatik okul olması yo-

lunda büyük bir adım attık. Kulüp sayesinde bitkilerin nerede nasıl yetiştiğini; evimizin balkonu, okul bahçesi ve şehir merkezinde bile yetiştirebileceğimizi öğrendik. Biyoloji dersinde görmüş olduğumuz çelikle üreme, vejetatif üreme ve doku kültürü gibi birçok bilgiyi de deneyimleyerek daha iyi kavradık. Ayrıca evdeki en gereksiz malzemelerden olan yumurta kutularını değerlendirip kompost yaptık.

Günümüzün en önemli sorunlarından olan iklim krizi ve küresel ısınmayla ilgili seminerler ve istişarelerde bulunduk. Biz ve öğretmenlerimiz bunları yaparken oldukça istekli, mutlu, huzurlu ve eğlenceli zamanlar geçirdik. Bilinçleniyoruz ve bilinçlendirmeye devam ediyoruz." (Fatma Yeşil, 10. Sınıf)

"Okulumuzun arkasında kendi oluşturduğumuz permakültür bahçemizde kompost hazırlıyoruz. Peki bu kompostu nasıl hazırlıyoruz? Size kısaca anlatabayım. Biz kompostu atık malzemelerden yapıyoruz. Dal parçalarından, bitki atıklarından, gıda atıklarından ve çoğu insanın çöpe attığı birçok organik malzemedir. Biz bu malzemeleri çöpe atmak yerine, onları çürütüyoruz. Bu kulağa hoş gelmeyebilir ama aslında biz onları yeniden yaşıyoruz. Kompost yaparken azot sağlayan yeşil malzemeler ve karbon sağlayan kahverengi malzemeler kullanıyoruz. Kompostun içinde genelde yarı yarıya bir oran tercih ediliyor ve çürümeyi hızlandırmak için yeni kesilmiş ot ve su da kullanmak gerekiyor. Sıcak ve soğuk olmak üzere iki tür kompost

çeşidi var. Biz alanımız soğuk kompostta daha elverişli olduğu için soğuk kompost yapıyoruz. İkisinde de mantık, yeşil ve kahverengi malzemeleri doğru oranda üst üste yerleştirmek ve doğru şekilde çürümelerini sağlamak. Peki sizce bunu neden yapıyoruz? Biz yaptığımız kompost sayesinde birçok bitkinin doğmasını sağlıyoruz. Hem de hiçbir yapay ürün olmadan tamamen organik bir şekilde. Elimizden geldiğince bir şeyleri geri dönüştürmeye çalışıyoruz. Olabildiğince doğayı geri kazanmaya çalışıyoruz ve kompost yapımı bu uğraşlarımızın başında geliyor." (Melike Metin, 10. Sınıf)

"Kulüp olarak ulaşmaya çalıştığımız şey temel olarak kendi kendine yetebilen bir dünya. Böyle bir dünyada yaşadığınızı hayal edin? Baktığınızda oluşturulan koşullar (gıda ve tarım politikaları, enerji kaynakları yönetimi vb.) böyle devam ederse yaşanamayacak bir dünyamız olacak. Kulüp olarak bu konu hakkında ne kadar cahil bırakıldığımızın ve yapabileceklerimizin farkına varıp bunu nasıl yapmamız gerektiği konusunda birlikte harekete geçiyoruz. Amacımız tabi ki daha çok insana ulaşip onların da yardımıyla geleceğe daha sağlam adımlar atmak. Permakültür kulübü olarak bu doğrultuda çalışmalar yapıyoruz.

Size bu çalışmaların bana ve çevreme katkılarından bahsetmek iste-

rim. İlk olarak sosyal bir ortam edindiğimi söyleyebilirim. Ve okulun arkasında bir tarım alanı olması derslerin karmaşasında bize bir rehabilitasyon alanı sunuyor. Bizim de küçük bir aile bahçemiz var. Burada yaptığımız çok büyük yanlışları fark ettim (bahçe sürmek, tarım ilacı kullanmak gibi). Her ne kadar bu konu hakkında tamamen doğru yolu aileme ve komşularımıza gösterememiş olsam da direnmeye devam. Yine de bu tarz şeylerin yapılma konusunda hatırı sayılır azaltmaları başardım. Hepimizin bu farkındalığı kazanıp harekete geçmesi gelecek nesillere ve bize yaşanılabilir bir dünya için tek çıkar yolu demek yanlış olmaz." (Çağan Dümbel, 10. Sınıf)

"Permakültürle tanışmam senenin başında sınıf öğretmenimizin bizden kulüp tercihi yapmamızı istemesi üzerine olmuştu. Bütün kulüplerin yazdığı kâğıtta, permakültür kulübünün rehber öğretmenlerinin biyoloji öğretmenleri olması beni cezbetmişti çünkü en sevdiğim ders biyoloji. Yaptığımız çalışmalar yeni sebze yataklarını oluşturmamız, bitki ekimlerimiz, atölye çalışmalarımız, gezilerimiz sayesinde

ben kulüp öğretmenlerime arkadaşlarıma ve arka bahçemize çok bağlandım. Pandemiden dolayı hızlı geçen lise hayatımın en büyük iyikilerinden. Permakültüre ve kulübümüze olan sevgim beni başkanlığa kadar götürdü. İyi ki katılmışım iyi ki hepinizi tanıdım. Yeni projelerimizde ve haftalık kulüp çalışmalarımızda görüşürüz."
(Irmak Yırtıcı, 11. Sınıf)

"Senenin başında permakültür kelimesinden haberim dahi yoktu ve kulüp bana çok şey öğretti. Çok şey öğrendim ama kulübe iyi ki katıldım diyorsam kulübümüzün sınıftan sıkıcı ve monoton ders ortamından çıkarması ve daha fazla insanla tanışıp onlarla aynı işi yapmanın verdiği haz bunun sebebidir. Normal şartlarda okulda birileriyle tanışmak çok zor ama birileriyle bitki dikerken, kompost hazırlarken ya da gezide eğlenirken harika ilişkiler kuruyorsun. İşte permakültür kulübü bana bu iki şeyi verdi; okulu dört duvar olmaktan çıkardı ve bir sürü yeni arkadaşım oldu."
(Hasan Öztürk, 10. Sınıf)

"Daha önce hiç duymadığım permakültür ile ilk olarak okulumuzda, çalışmalarımızdan önce kimsenin bilmediği arka bahçemizde, el arabasına kürek kürek toprak koyup onları taşıyarak tanıştım. Ne anlamını biliyordum ne de felsefesini. Sadece içine çekmişti beni. El arabasıyla bilmem kaç tur toprak, yaprak taşıdıktan; güneşin altında toprak kazdıktan sonra o kadar mutlu olmuştum ki. Bunlarla 15 yaşımda

iyi bir başlangıçla tanışmış oldum. İlk defa kürek, tırmık, kazma kullanmak, el arabası sürmek, toprak ile buluşmak, bütün yorgunluğumu atmak, sonra ektiklerimizin büyümesini beklemek, büyüdülerinde kokularını içine çekmek, yapraklarını okşamak, yaptıklarının bir işe yarayacağını bilmek bana o kadar huzur veriyor ki. Bence yeşil herkese iyi gelir zaten.

Çocukluğumda hep yeşile hasret kalmıştım. Bahçesiz bir apartmanda sürekli dört duvar içinde... Yılda bir kere anneannemin evine gittiğimizde, kuzenlerimle üstünden lekesi hiç çıkmayan kıvil toprakla oynamayı dört gözle beklerdim. Büyüdükçe uzaklaştık özümüzden.

Unuttuk yeşilin önemini. Çok acımasız davrandık. Toprak bize cömertliğini ne kadar gösterdiyse biz o kadar nankör davrandık, davranıyoruz da. “Modernleşiyoruz, çağ atlıyoruz, geliyoruz.” dedik. Dedik de aslında küçüldük. Sonunu düşünmedik ya da düşünmek istemedik. Şimdi yediğimiz meyvelerin şekerli bir sudan farkı var mı, sanmam. Veya aşırı sıcakların, buzul erimelerinin, kuraklığın, aşırı soğukların, mevsimlerin şaşmasının, kopan aşırı fırtınaların bir sorumlusu var mı? Aaa hiç olur mu öyle şey, biz hiçbir şey yapmadık!

“Köylü, milletin efendisidir!” di bunu da unuttuk. Hor gördük köylüyü, çiftçiyi. Baktık olmadı şimdi misliyle para verip organikini alıyoruz her şeyin. “Gezen tavuk yumurtası”, “Kurtlu elma”. Annem hep rahmetli dedesinin köydeki bağından, bahçesinden bahseder. Sadece kükürt sıkarmış ağaçlara. O kadar lezzetli olmuş ki o üzümler, domatesler, kokuları bile başkaymış.

Sonra tüketim çılgınlığına girdik. İhtiyaç mı değil mi, Ne önemi var canım yeni modaymış, Geçen yıldakini at yenisini al, Dolabımda 34 tane pantolon var ama bu da çok güzelmiş...

Aslında permakültür felsefesi buraya da dokunuyor. İhtiyacın olanı almak, bozulana hemen atmadan önce bir tamir etmeye çalışmak, her anlamda geri dönüştürmek. Yani permakültür hayatın her yerinde. Ayakkabınızın tabanı mı çıktı, tamir ettirin mesela; kullanmadıklarınızı, giymediklerinizi ihtiyaç sahiplerine verin samimi bir şekilde. Sizden, bizden gören yeni nesil devam ettirecektir bunu.

Bir de "Yaa, Dünya bitmiş biteceği kadar şimdi kurtarsan ne olacak?" diyenler var. Tabii ki bu konuda tutkulu olmayabilirsin, tamam ama bence bu durumu göz ardı etmek, hem sana yaşama imkânı veren bu gezegene hem de senden sonrakilere saygısızlık etmek olur. Ama hep kötülerini konuşacak değiliz ya. Elbette umut var ve permakültür bunlardan biri.

Açıkçası permakültür deyince içimden bazen sesli bazen sessiz, benden kat kat güçlü bir aktivist çıktığını hissediyorum. Ve bunları herkese her yerde anlatmak istiyorum.

Özellikle de biz toprakla uğraşırken dışarıdan bize bakıp “amele” diyenlere. Ameleysek ameleyiz ama en azından bir şeylerin farkındayız ve elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz.

Bu dünyayı elbette sevgi kurtaracak ve permakültürde sevgi gerçekten emek, emek de sevgi demek.

Arka bahçemizle ilgilendiğiniz ve sesimizi duyurma imkânı verdiği için, biyoloji öğretmenlerimiz Asuman ÇETİN, Canan İNCEOĞLU ve Feyzan ÖZSOY KOÇER' e, Permakültür danışmanlığımızı yapan İpek Ablaya, sonra da tüm Arka Bahçe' ye teşekkür ederiz.

En güzel ve de en yeşil günler sizin olsun"
(Zeliha Begüm AK, 10. Sınıf)

Doğal yaşam çeşitliliğinin korunması ve geliştirilmesi sürdürülebilir bir dünya için hayati önem taşıyor.

Biyolojik eşitlilik Günü Kutlu Olsun.

zmlerimiz Doğadadır!

Sıfır Atık: Tüketim Kültürü ve Gıda İsrafı kitabı kapalı kapıları aralıyor, insanların evine ve hayatına müdahil olarak gıdanın fazlalık ve atık olma rotasını eleştirel bir bakışla ortaya koyuyor. Eğer siz de daha az atık oluşturmayı amaçlıyorsunuz ama nereden ve nasıl başlayacağınızı bilmiyorsanız, bu kitap tam size göre.

Geçen hafta pişirdiğiniz brokolinin kalanı hâlâ dolapta mı duruyor? Bu hafta yaptığınız mutfak alışverişinden kalan, bozulmaya yüz tutmuş meyve ve sebzeler dolabı her açtığınızda üzgün üzgün size mi bakıyor? Yalnız değilsiniz.

Yemek yaparken atık üretmemeye konusunda ne kadar hassas davranırsak davranalım, çoğu zaman bunu başaramıyoruz. Marketteki ürünler belli porsiyonlarda paketlenildiği için, pişireceğimiz yemeğin gerektirdiğinden daha fazla ürünle eve dönmek zorunda kalabiliyoruz. Ayrıca yemeğin ev halkı tarafından beğenilmesi ve sağlıklı olması arasında da bir denge kurmaya çalışıyoruz. Bu sürecin sonunda yenilebilir durumdaki gıdaların toprakta, üreticide başlayan yolculuğu çöp kutumuzda son buluyor.

David Evans pek çoğumuzun ortak problemi haline gelen atık meselesini merkeze koyduğu araştırmasının sonuçlarını, çeşitli antropolog ve sosyologların teorileriyle harmanladığı bu kitap aracılığıyla okuyucuya sunuyor. Ayrıca Evans gıdayı gıda olmaktan çıkaran, onu "atmaya hazır" hale getiren sebepleri araştırarak, onları tekrar yenilebilir hale getirme ihtimalini inceliyor.*

* Tanıtım yazısından alıntıdır.

Anadolu Parsı

Dr. Deniz Mengülluoğlu

2000li yıllar civarı ve sonrasında Türkiye'nin belirli bölgelerinde hepsi erkek bireylerden oluşan pek çok pars kıyım vakası yaşandı.

Fotokapanların biyoçeşitlilik izleme çalışmaları ve milli parklar bölge ve şefliklerince yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmasıyla birlikte, 2017'den bu yana çoğunluğu sınır bölgeleri olmak üzere birbirinden farklı noktalardan canlı pars kayıtları gelmeye başladı.

Bu noktalardan kimisi epey şaşkınlık verici bölgelerden ve bu durum Türkiye'de halen tespit edilemeyen noktalarda üreyen bireyler olduğunu destekler vaziyette. En azından umudumuz bu yönde.

Güncel olarak DKMP Genel Müdürlüğü, Pars Araştırma Birimi ve uzmanlarla hem popülasyon takibi hem de Ulusal Pars Koruma Eylem Planı üzerine çalışmakta.

Biz de IUCN Kedi Uzman Grubu (CatSG) olarak ve ek araştırmacılarla Anadolu parsının dağılım gösterdiği tüm ülkelerde (Anadolu-Kafkaslar-Batı ve Orta Asya) etkin ve uluslararası kooperasyon ile korunmasını sağlayacak bir Bölgesel Pars Koruma Stratejisi üzerine çalıştık ve bu strateji tamamlandığında tüm dağılım ülkelerinin sorumlu kurumlarına sunulacak.

Amaç "Endangered" yani tehlikede olan *P.p. tulliana* tüm popülasyonlarının standartlaştırılmış bir şekilde takibi, koruma eylem ve aktivitelelerinin, bilinç arttırma, altyapı, üretim, iletişim metodlarının belirlenmesi ve uluslararası koordinasyonun sağlanması ve belirli bir hedef tarihe kadar sağlıklı, üreyen, bir biri ile bağlantılı, besini bol, tehlikeleri minimuma indirilmiş ve eski habitatlarına yerleşebilmiş bir pars popülasyonu yaratmak.

Türkiye az sayıda pars bulunmasına rağmen grubumuzun yaptığı habitat modellemelerine göre pars taşıma kapasitesi en yüksek ülkelerden biri. Yani Türkiye'nin Anadolu parsının geleceği açısından yeri önemli ve bu konuda çok ciddi ve sağlam adımlar atmak durumundayız.

Bugünkü paylaşımın Türkiye'de Anadolu parsının sahiplenilmesi, sevilmesi ve korunması açısından önemli bir ilk adım olduğunu düşünüyorum. Fakat yolun daha başındayız. Bu süreç belki yorucu olacak ama mutlu sonla bitecek, bitmeli.

Yaşasın Anadolu parsı!
Hep beraber yaşatalım!

BUNU BİLİYOR MUYDUNUZ?

Tek bir sigara izmaritinin 7 m3 deniz suyunu kirlettiğini, bir plastik şişenin doğada 450 yılda kaybolduğunu, deniz kaplumbağalarının naylon poşetleri denizanası sanıp yediğini ve öldüğünü biliyor muydunuz?

Lütfen doğada ayak izlerinizden başka hatıra bırakmayınız!

**5 HAZİRAN DÜNYA
ÇEVRE GÜNÜ** Kutlu Olsun.

Dünya Çevre Günü, İsveç'in Stockholm kentinde 1972 yılında düzenlenen Birleşmiş Milletler Çevre Konferansından bu yana, her yıl 5 Haziran tarihinde, çevrenin korunması konusunda dünya çapında farkındalık yaratılması ve eylemde bulunulması amacıyla kutlanmaktadır.

2018 Dünya Çevre Günü'nün sloganı "Plastik Kirliliğiyle Mücadele Et (Beat Plastic Pollution)" olarak belirlenmiştir. Plastik atıkların doğa ve yaban hayatı ile insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerinin ortadan kaldırılması için insanların günlük hayatlarında değişiklikler yapması çağrısında bulunulmaktadır.

AB'deki tüm plastik ambalajların 2030 yılına kadar geri dönüştürülebilir hale getirilmesini, tek kullanımlık plastiklerin azaltılmasını ve toplama ve ayıklama sistemlerinin iyileştirilmesini amaçlamaktadır.

Röportaj

Yasemin Sayıbaş AKYÜZ

"Bu dünya sadece biz insanlara ait değil. Biz doğanın bir parçasıyız."

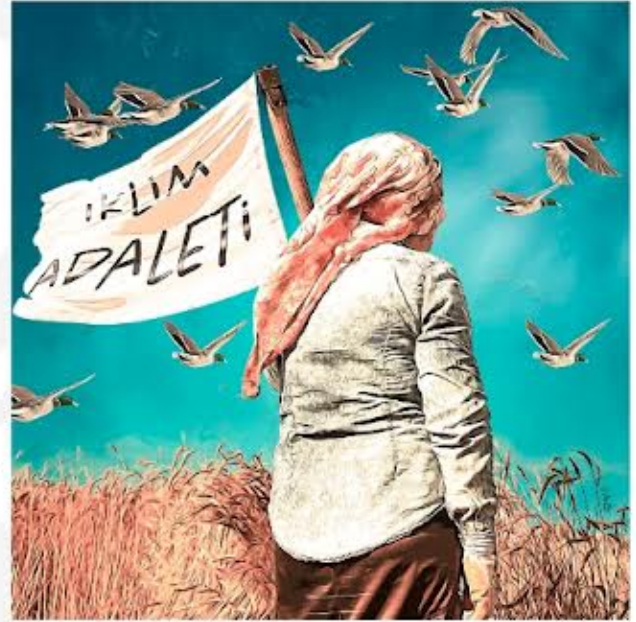
İklim değişikliği ile mücadelenin kazanılması için kişisel ve kitlesel farkındalığın artması doğru orantılı. Pandemi dönemiyle birlikte sosyal medyada iklim krizi ve çevre konularında sıkça paylaşımlar yapan aktivist tasarımcı, görsel hikaye anlatıcısı Yasemin Sayıbaş Akyüz konuğumuz bu sayıda...

- Kendinizi biraz bize tanıtır mısınız?

Tokat'ta doğdum. Üniversite eğitimi için İstanbul'a gidip bir süre orada yaşadım. Doğayla iç içe bir hayat hayaliyle(!) yıllar önce eşimle Bodrum'a yerleştik. Alaylı bir grafik tasarımcıyım. 1999 yılından beri profesyonel olarak uluslararası alanda grafik tasarım çalışmaları yapıyorum. Sanatsal anlamda eski, unutulmaya yüz tutmuş sanat formlarına çok ilgi duyuyorum. Bir dönem atölyemde uzun soluklu bir stop-motion film denemesi ve ardından kinetik sanat çalışmaları yaptım. Evliyim, bir kız çocuğu annesiyim.

- Türkiye'de belki ilk iklim krizi tasarımcısısınız. Çizimlerinizi yaparken nelerden besleniyorsunuz?

İklim krizi konusunda tasarımlar yapan pek çok kıymetli sanatçı var tabii ki Türkiye'de. Ben çoğunlukla aktivist bir bakış açısıyla iklim krizi ve ekolojik yıkıma odaklı görseller tasarlıyorum. Bu esnada konu bulmakta pek zorlandığım söylenemez. Konu ile ilgili gerek ulusal, gerek uluslararası güncel gelişmeleri ve haberleri mümkün olduğunca takip etmeye çalışıyorum.

Tasarım yapmak için oturduğumda genellikle kafamda bir kaç farklı konu oluyor ve birini seçiyorum. Açıkçası gelişmelere yetişemiyorum... Bir de farkındalık artırma ya da destek sağlama amaçlı kampanyalar var. Dönem dönem bunlarla ilgili görseller de tasarlayıp, paylaşıyorum.

- İklim hareketine nasıl katıldınız?

Yıllardır iklim değişikliği ile ilgili gelişmeleri takip ediyorum. Bilimsel gerçekler ortadayken, gözümüzün önünde dünyanın iklimi neredeyse yaşamsal olarak geri döndürülemez bir noktaya gelene kadar değiştirildi. Bu süreçte iklim değişikliğinden krizine hatta bazı çevrelerce adlandırıldığı şekilde iklim yıkımına kadar geldik. Benim iklim hareketine katılmamdaki en önemli

etken, dünya çapında çocukların okullarına gitmeyerek iklim grevleri yapmaya başlamaları oldu. Ben de bir kız çocuğu annesi olarak bir şeyler yapmaya çalışmanın zamanının geldiğini hatta geç bile kaldığımı düşünerek bu harekete katıldım. 20 Eylül 2019'da Bodrum

Belediye Meydanı'nda, Fridays For Future Bodrum gençlerinin düzenledikleri bir iklim grevi vardı. Kızımınla birlikte bir gün öncesinden pankartlarımızı hazırlayarak o greve katıldık. Alana çocuklarıyla gelmiş diğer annelerle karşılaştık. Grevden birkaç gün sonra bir araya gelerek 5 kadın ve çocuklarından oluşan Bodrum İklim Acil Çağrısı Grubu'nu kurduk. Sonrasında 12 hafta aralıksız süren, çocuklarımızla birlikte cuma günü eylemlerimiz oldu. Bu arada Bodrum Kent Konseyi'nde bir grup kurduk. Bodrum Belediyesi'nin bazı iklim anlaşmalarına imza atmasında ön ayak olduk. Liselere yönelik bir eğitim planlaması içerisindeydik ki.. pandemi başladı. Sonrası hepimizin evlerine kapanmak zorunda kaldığı dönemde -aktivizme nasıl devam edebilirim- kaygısıyla görseller hazırlayıp, sosyal medyada paylaşmaya başlamam...

-Dijital medya, çizimleriniz dışında iklim hareketinde hangi eylemlere destek veriyorsunuz?

Öncelikle, her fırsatta belirtmeye çalıştığım gibi çocukların, gençlerin iklim kriziyle mücadele için çabaları çok çok kıymetli benim için. Ben iklim hareketine kızımınla birlikte,

çocuklara destek olmak için girdim. Benim için her zaman -eğer onlar için yapabileceğim bir şey varsa- öncelik çocukların. Sanırım beni bu konuda en çok üzen şeylerden biri, yarım yüzyıla yakın yaşadığım bu dünyada özellikle bizim neslimizin -iklimdeki değişim net olarak ortaya konmuşken- bilerek ya da bilmeyerek bu derece bir iklim yıkımına sebep olmuş olması. Bizden sonra gelen nesillere ne bırakıyoruz ortada. Kendi çocukluğumla bu günü karşılaştığımda inanılmaz bir uçurum var. Isıtılmış bir dünya, afetler, tahrip edilmiş bir doğa, kirli hava, su, toprak, gıda kıtlığı, susuzluk... Bizlerin iklim krizini durdurmak ve doğal yaşamın canlandırılması konusunda büyük bir sorumluluğu olduğunu düşünüyorum. Sadece gelecek nesillere bırakılacak dünya açısından da değil; bugün de dünya üzerinde iklim krizinin etkilerini düşündüğümüzde, krize en az katkısı olanların, en çok etkilenenler olduğunu görüyoruz. Ve bu da dünyanın farklı yerlerinde yaşayan farklı sosyo-ekonomik düzeye sahip topluluklar arasında iklim adaletsizliğini ortaya çıkarıyor ki bu durum mevcut sistem içerisindeki eşitsizlikleri daha da derinleştiriyor.

Buradan hareketle hangi eylemlere destek verdiğimi sormuştunuz.

İklim krizinin durdurulması için fosil yakıt kullanımının bırakılması, yenilenebilir enerji kullanımına geçişte adil ve hakkaniyetli bir düzen kurulması. Doğanın her bir parçasının korunması: Bu dünya sadece

biz insanlara ait değil. Biz doğanın bir parçasıyız. Ağacına, çiçeğine, böceğine, dağda yaşıyan keğisine, sudaki balığına vs... yaşıam hakkını teslim etmek zorundayız. Onlar yoksa biz de olmayacağımız için değil... onların da yaşıam hakkı olduğu için! Bu çerçevede hem iklim krizi açısından hayati bir önem taşıdığı için hem de ekolojik yıkıma -dur- diyebilmek için, doğayı savunan eylemlere destek vermeye çalışıyorum. Endüstriyel hayvancılık ve bundan kaynaklı metan salımları da önemli bir sorun. Hayvansal gıdalarla beslenme yerine bitki bazlı bir düzene geçilmesi ile ilgili çalışmaları da takip ediyorum. Neyse ki tablo bu kadar karanlık değil. Daha iyi bir dünya hayaliyle çok güzel çalışmalar yapan birçok grup var. Onarıcı tarımdan, zehirsiz gıda çalışmalarına atıksız bir hayat yaratma projelerinden, topluluklar arası eşitsizliklerin ortadan kaldırılması için emek verenlere kadar buraya sığmayacak pek çok güzel çalışma... Zaman zaman bu konularda da tasarımlar yapmaya çalışıyorum.

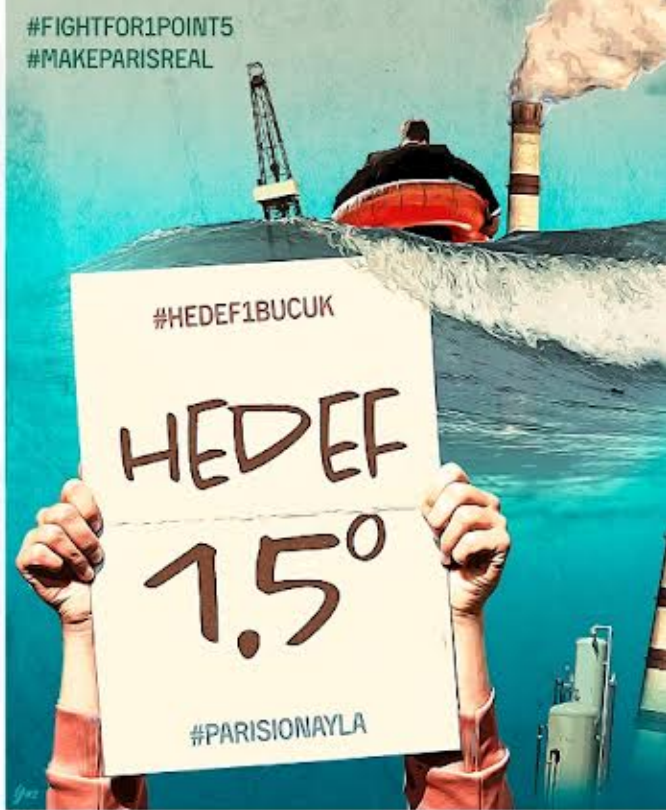

- Kişisel hayatınızda çevre ve iklim krizi için nelere dikkat ediyorsunuz?

Bu soruyu çevre ve iklim krizi olarak ikiye ayırdığınız için teşekkür ederim. Çünkü bence çevre koruma ve iklim kriziyle mücadele birbiriyle bağlantılı ama ayrı konular.

Çevreye zarar vermemek, mevcutu da koruyabilmek için kişisel hayatımda yaptığım şeylerden bazıları: Bir dönem Bodrum'da tamamen doğal malzemelerle onararak yerleştiğimiz

eski bir taş evde yaşadık. Orada doğayla içiçe, bizimle yaşamayı tercih eden hayvanlarla bir hayat kurma şansımız olmuştu. Maalesef o ev depremde büyük zarar gördüğü için Bodrum'da şehir içine taşınmak zorunda kaldık. Burda da olsa günlük hayatımızda kullandığımız temizlik malzemelerinin çevreye zararsız olmasından, çöpleri ayrıştırmaya kadar bir takım uyguladığımız yaşam pratiklerimiz var. Küçük bir bahçemiz var; sulamıyoruz. Doğal akışında yeşeriyor, kuruyor. İçme suyu için arıtmamız var. Plastik damacana, pet şişe,

vs... kullanmıyoruz. Çok gerekmedikçe yıllardır 2. el kıyafet ve eşya tercih ediyorum. Dönüştürmeyi çok seviyorum. Eskiyen masayı sehpaye, pantolonu şorta vs... Haftalık yiyecek ihtiyacımızı temin ettiğimiz bir kollektif grubumuz var. Sanırım 10 yıldan fazla bir süredir yiyeceklerimiz köyden Fatma ve Cevdet'ten geliyor. Organik değil, doğal... Cevdet'in deyişiyle. Tamamı ile ilaçsız, gübresiz, doğal tarım yapıyorlar. İşi hayatıma gelince, eşimle birlikte 20 yıl önce uzaktan çalışmaya başladık. O zamanlar kimse inanmıyordu bizim burada bilgisayar başında oturarak dünyanın öbür ucuna tasarım hizmetleri verdiğimizize. Zaten İstanbul'dan Bodrum'a da bu sayede taşınabildik. Yani, işe gidiş geliş benzin, vs.. ile karbon salımına sebep olmuyoruz. Yaptığımız iş dijital olduğu için son birkaç yıldır, epostalarımı düzenli olarak siliyorum. Gereksiz dosyaları temizliyorum, vs.. artık olabildiği kadar. Tamamı ile bitkisel beslenemiyorum maalesef ama daha az hayvansal gıda

tüketmeye çalışıyorum. Bu liste uzar gider... ben burada keseyim en iyisi.

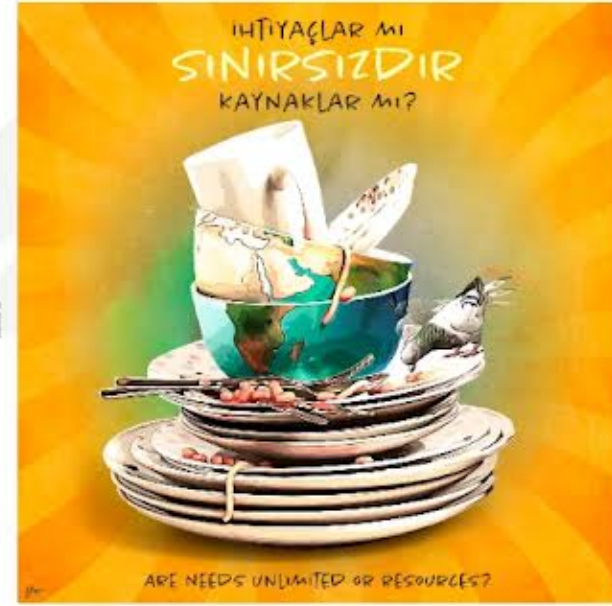
Bu saydıklarım iklim krizi mücadelesi için de geçerli tabii AMA, krizi durdurmak için çok daha fazlası gerekiyor. Önümüzde iklim krizi ateşini körükleyen kocaman bir sistem var. Dev fosil yakıt şirketleri, doğayı hiçe sayan, talan edilmesine sebep olan politikalar, dev endüstriyel hayvancılık faaliyetleri, gıda "sektörü" vs..vs.. Geçenlerde yayınlanan Guardian Gazetesi'nin araştırmasına göre, dev fosil yakıt şirketleri önümüzdeki 7 yıl içinde 192 milyar varil fosil yakıt üretecek projelerle genişlemeyi planlıyorlar. Bu projeler "Karbon Bombaları" olarak adlandırılıyor. Çünkü bunları gerçekleştirdiklerinde, bugün dünyanın en fazla karbon salımına sebep olan Çin'in 10 yıllık toplam salımına eşdeğer bir karbon salımı yapmış olacaklar. Bu sadece bir örnek. Enerji krizi, kömüre yapılan yatırımlar, doğalgazı masum gösterme çabaları, nükleere yönelim gibi pek çok konuya bir arada baktığınızda manzara şunu söylüyor: birilerinin buna -durdemesi gerek. Açıkçası "dur" diyecek bizden başka da kimse yok. İklim için mesela -ben uçakla seyahat etmemeye çalışıyorum- diyebilirsiniz. Harika... Ama tamamı ile kâr odaklı, gezegeni ve üzerinde yaşayan canlıları hiçe sayan bu sistemin değişmesini talep etmediği-

miz sürece kriz, her geçen gün biraz daha derinleşmeye devam edecek. Ben bireysel olarak iklim kriziyle mücadele etmek için; okuyorum, yazıyorum, çiziyorum, paylaşıyorum. Yerel yönetimimin bu konuda ne yapıyor takip ediyorum. Yasal zeminlerde sesimi yükseltip, talep ediyorum. Partilerin iklim politikalarını takip ediyorum. Burada yakınımnda İkizköy'de maden alanlarına, kömürlü termik santraller karşı yapılan mücadeleye, Akbelen Ormanı'nı korumak için yüzlerce gündür tutulan nöbete elimden geldiğince destek vermeye çalışıyorum. Herkes iklim aktivisti olmak zorunda değil tabii ki. Bence herkes zamanı el verdiği sürece büyük ya da küçük birşeyler yapabilir. Bu konuda farkındalığımızı artırmaktan başlayarak, yapılacak her şey çok kıymetli.

- Pandemi dönemiyle birlikte sosyal medyadan ağırlıklı olarak çalışmalar paylaşmaya başladınız ve pek çok kişiye ulaşma imkanınız oldu. İllustrasyonlarınızı yapıp paylaşma sürecini biraz anlatır mısınız?

Gelişmeleri takip ederken hep aklımın bir tarafında o konularla ilgili tasarım yapmak oluyor. Önemli bulduğum

gelişmeleri zamanım varsa görselleştirmek için bir düşünce sürecim oluyor. Bazen de haberi, yazıyı okuduğum anda bir görsel şekilleniyor aklımda. Bazen çizim de yaptığım oluyor ama genellikle fotoğraflarla kolaj yapıyorum. Fikir kafamda oturduktan sonra fotoğraf bulma süreci var. Sonrasında da bilgisayarda konuyu görselleştirmek. İşten ve evdeki sorumluluklarımdan geriye kalan bütün zamanımı iklim krizi ile ilgili çalışmaya ayırıyorum. Günlük bireysel paylaşımlarım için çok hızlı tasarım yapmam gerekiyor. Sanırım iklim krizi konusunda çalışan ve sosyal medyada paylaşımlar yapan bir "aktivist tasarımcı" olmamın en zor yanı bu; hızla etkileyici görseller hazırlamaya çalışmak...

hızla etkileyici görseller hazırlamaya çalışmak...

Bir görseli hazırlamam bazen bir-iki saat bazen de günler alıyor. Bitiremediğim pek çok tasarım da var tabii bu durumda. Görsel bittikten sonra bir de altındaki yazı kısmı var. Detaylı bir şeyler yazacaksam, onu hazırlamam da bir saat kadar sürüyor.

-Pandemi dönemi kişisel hayatlarımızı değiştirirken tüm dünyayı, gezegenimizi de etkiledi. Sizce bu etkiler neler?

Sanırım değişebileceğimizi gördük... Evet, hep birlikte başka bir yaşam tarzına geçmemiz mümkün. Pandemi dönemindeki gibi kapalı bir hayat tarzından bahsetmiyorum. Anlatmaya çalıştığım gerektiğinde hayatta kalabilmek için farklı yaşayabiliyoruz. Şu anda içinde bulunduğumuz iklim krizi de aslında hayatta kalabilmek için değişmemiz gerektiğini söylüyor. Benim pandemiden öğrendiğim en önemli şey bu. Evet, değişim mümkün. Ama eve, kendi hayatlarımıza kapanarak değil. Gözümüzü, kulağımızı açıp, bize her gün yaşatılan karmaşaya rağmen daha iyi bir dünya için mücadele ederek.

- Bodrum'da "Küresel Isıtma" başlıklı kişisel bir sergi de düzenlediniz. Serginin içeriğinden bize söz eder misiniz? Neden küresel ısınma değil de 'küresel ısıtma'?

Sergide iklim krizi, ekolojik yıkım ve doğa sevgisiyle ilgili grafik tasarımlarım yer aldı. 30 basılı görselle yaptım sergiyi. 2021 yazında yaşadığımız yangınlardan hemen sonraydı.

Geliri yanginzedelere bağışlandı. Başlığın “Küresel Isıtma” olmasını tercih ettim. Burada sizinle serginin katalog metninde de yer alan açıklamamı paylaşmak isterim:

“İklim krizi ile dünya değil, yaşanabilir bir dünya yok oluyor. Dünyadaki tüm canlıların varoluşunu tehdit eden ısınmanın sebebi insan faaliyetleri, bilim söylüyor. Dünya kendiliğinden ısınmıyor, ısıtılıyor. İşte bu yüzden küresel ısınma değil, küresel ısıtma. Kelimeler güçlüdür, bir bakarız yakıp yikan, akıp coşan, esip gürleyen gitmiş, bahar gelmiş...”

- Dünya hepimizin tek ve ortak yuvası. Ona çok daha özen ve önem göstermemiz gereken bir zaman dilimindeyiz. Ayrıca sanatın iklim krizi bilinci oluşturmada ayrı bir yeri var. İnsanlarda sorumluluk hissini ve bilincini oluşturmak için çok etkili bir araç. Ülke ve dünya gündemininden etkilenerek hazırladığınız, sizin için en önemli ilk 3 çalışmanız hangisi?

- Birincisi "Küresel Isıtma" sergimin ana görseli. Orada bir cadı kazanı şeklinde resmedilmiş bir dünya içerisinde kaynayan fosil yakıt santralleri var. Dumanlar tütüyor. Ama dikkatlice bakarsanız bütün bu resmi çevreleyen bir çember var ve dışı sonsuz mavilik. Yani hala ümit var; o çemberden çıkarmak gerekiyor dünyayı...

- İkincisi İkizköy mücadelesi için yaptığım "Kömüre Karşı Yaşasın Zeytin Ağacı" görseli. Ben de o ağacın dallarına bağlanmış renkli kurdellardan biriyim sanırım...

- Üçüncüsü yakın zamanda Parents For Future Global için yaptığım kampanya tasarımları. "Because We Love Our Children". Bu sene

1972 yılında yapılan Birleşmiş Milletler Stockholm Çevre Konferansı'nın 50. yılı. 2-3 Haziran'da Stockholm+50 konferansı var. Parents For Future Global de Fossil Fuel Treaty girişiminin çağrısına destek olarak dünya çapında ebeveynlerden oluşan grubuyla bir çağrı metnini imzaya açtı. Fosil yakıtların bırakılması talep ediliyor. Konferans sırasında hazırladığım görseller çağrı metni ile birlikte delegelere ve katılımcılara dağıtılacak. (bu söyleşi yayınlandığında konferans bitmiş olacak sanırım.) Gece gündüz emek verdiğim bir mücadelede tasarımlarımla dünyanın dört bir yanından bu kadar çok insana ulaşabilmek gerçekten çok heyecan verici.

-iklim krizi konusunda hem eylemsel hem de sanatınızla verdiğiniz emek ve ilham için ve Arka Bahçe Dergi ekibine zaman ayırdığınız için çok teşekkürler Yasemin Hanım. Son olarak sizin eklemek istediğiniz şeyler var mı?

Ben de derginizde bu güzel söyleşiyi bana yer verdiğiniz için ve emekleriniz, ilham veren bilgilendirici yayınlarınız için çok teşekkür ederim.

Yeryüzünün %71'i okyanuslarla kaplı. Okyanuslarda yaşayan mikroorganizmalar soluduğumuz oksijeninin yüzde 70'ini üretirler. Dünya ikliminin en önemli ögesi ve atmosferden karbon emiliminin en önemli aktörü yine okyanuslardır. Ne var ki insan etkinlikleri yüzünden okyanuslar derin deniz madenciliği, kirlilik, canlı türlerinin azalması, asitletme gibi büyük sorunlarla karşı karşıya...

Dünya Okyanus Günü

Kurakçıl Peyzaj

Prof. Dr. Reyhan ERDOĞAN

**Akdeniz Üniversitesi
Mimarlık Fakültesi
Peyzaj Mimarlığı Bölümü**

Giderek artan iklim değişikliği sonucu ortaya çıkan küresel ısınma kaygıları pek çok disiplinde olduğu gibi peyzaj mimarlığı uygulamalarında da kendini göstermektedir. Bu kaygılar peyzaj mimarlığı bitkisel tasarım çalışmalarında suyun akılcı kullanımı ve kuraklığa dayanıklı bitki kompozisyonu çabaları ile giderilmektedir.

Bu doğrultuda “Su-Etkin Peyzaj Düzenlemesi” (Water-Efficient Landscaping) genel başlığı altında “Suyun Akılcı Kullanımı” (Water-Wise, Water-Smart), “Az Su Kullanımı” (Low-Water) ve “Doğal Peyzaj Düzenleme” (Natural Landscaping) gibi klasik peyzaj düzenleme anlayışlarından farklı yeni peyzaj düzenleme kavramları geliştirilmiştir.

Bu kavramların her biri felsefeleri ve konuya yaklaşım biçimleri açısından bazı farklılıklar göstermekle birlikte, hepsi de aynı temel ilkelere dayanmakta ve genellikle aynı anlamı taşıyacak biçimde birbirinin yerine kullanılmaktadır. Bu temel ilkelerin formüle edilmesiyle geliştirilen ilk kavram-

sal yaklaşımlardan birisi “Kurakçıl Peyzaj Düzenleme” (Xeriscape) dir. “Kurakçıl Peyzaj Düzenleme” ya da tüm Dünyada bilinen ismiyle “Xeriscape” genel olarak suyun en az düzeyde kullanılmasıyla su kaynaklarının ve çevrenin korunmasını ilke edilen özellikli peyzaj düzenleme olarak tanımlanabilir. Bu kavram il olarak 1981 yılında Denver Su Departmanı tarafından peyzaj düzenlemelerinde su kullanımına yönelik tasarrufun sağlanabilmesi amacıyla “kuru” anlamına

Yunanca “xeros” ile “peyzaj” anlamına gelen İngilizce “landscape” sözcüklerinden geliştirilmiştir. Kurakçıl peyzaj düzenlemesi kesinlikle sıfır su kullanımı anlamına gelmemektedir. Kurakçıl Peyzaj Düzenlemesinin dayandığı yedi temel ilke aşağıdaki gibidir:

- Çim alanlara olabildiğince az yer verilen ve sulamayı en az gerektiren uygun planlama ve tasarımın yapılması
- Toprak analizi ve toprak koşullarının iyileştirilmesi

- Suya en az gereksinim duyan ve kurağa dayanıklı uygun bitki türlerinin seçimi
- Çim alanların uygulama ve bakım çalışmalarında kolaylık yaratan pratik ve ekonomik çözümler sunacak biçimde tasarlanması
- Etkin sulama sisteminin oluşturulması
- Malçlama (bitki kök çevresinde uygun sıcaklık ve nem koşullarını sağlamak ve toprak nemini muhafaza etmek amacıyla toprağın bu koşulları oluşturabilecek niteliklere sahip malzemelerle (kuru yaprak, saman v.b.) kaplanması)
- Uygun ve düzenli bakım çalışmalarının yapılması

KURAKÇIL PEYZAJ DÜZENLEME İÇİN UYGUN BİTKİLERDEN BAZILARI

NOT: Her bölge için önce-

likle doğal bitki türlerinden kurağa dayanıklı olanlar tercih edilme-
lidir. Bu konuda PEYZAJ MİMARLARI tarafından gerekli araştırma
ve adaptasyon çalışmalarının yapılması ve her kullanım biçimine
yönelik uygun bitki türleri belirlenmesi gerekmektedir.

Yaprağını Döken Ağaç ve Ağaçcıklar

- Acer campestre
- Acer galabrum
- Acer tataricum
- Aesculus hippocastanum
- Betula nigra
- Catalpa speciosa
- Celtis orientalis
- Cercis sp.
- Cotinus coggygria
- Crataegus crus-galli
- Elaeagnus angustifolia
- Fraxinus americana
- Ginkgo biloba
- Gleditsia triancanthos
- Hippophae rhamnoides
- Koelreuteria paniculata
- Liriodendron tulipifera
- Populus tremula
- Pyrus sp.
- Quercus robur
- Quercus rubra
- Robinia pseudoacacia
- Sambucus (S. nigra; S. racemosa)
- Sophora japonica
- Syringa vulgaris
- Ulmus pumila
- Ulmus parvifolia

Herdemyeşil Ağaç , Ağaçcık ve Çalılar

- *Chamaecyparis lawsoniana*
- *Cupressus* (*C. arizonica*;
C. sempervirens)
- *Cupressocyparis leylandii*
- *Pinus nigra*
- *Pinus silvestris*
- *Pinus mugo*
- *Pinus strobus*
- *Taxus baccata*
- *Thuja orientalis*
- *Juniperus chinensis*
- *Juniperus communis depressa*
- *Juniperus horizontalis*
- *Juniperus* × *media*

- *Juniperus sabina*
- *Juniperus scopulorum*
- *Juniperus squamata* 'Blue Star'
- *Juniperus virginiana*

Çalılar

- Berberis thunbergii
- Buddleia davidii
- Buxus sempervirens
- Campsis radicans
- Caragana arborescens
- Cotoneaster (C. dammeri; C. horizontalis; C. salicifolius)
- Colutea arborescens
- Euonymus (E. alatus; Euonymus fortunei; E. japonicus)
- Hedera helix
- Jasminum sp.
- Ligustrum japonicum
- Ligustrum obtusifolium
- Ligustrum vulgare
- Lonicera tatarica
- Lycium barbatum
- Mahonia aquifolium
- Parthenocissus tricuspidata
- Prunus laurocerasus
- Pyracantha coccinea
- Rhus glabra
- Rhus typhina
- Rhus trilobata
- Rosmarinus officinalis
- Spiraea × vanhouttei
- Symphoricarpus albus
- Symphoricarpus orbiculatus
- Tamarix
- Viburnum lantana
- Viburnum tinus
- Vinca major; V. minor
- Yucca filamentosa

Perenniallar

- Achillea filipendulina
- Achillea millefolium 'Rosea'
- Alchemilla mollis
- Anemone sylvestris
- Aquilegia hybrids
- Artemisia schmidtiana
- Alyssum saxatile
- Bergenia cordifolia
- Campanula carpatica
- Campanula rotundifolia
- Centaurea dealbata
- Centranthus ruber
- Cerastium tomentosum
- Coreopsis grandiflora
- Echinacea purpurea
- Eschscholzia californica
- Euphorbia polychrome
- Festuca glauca
- Gaillardia aristata
- Gazania linearis
- Helianthemum nummularium
- Hemerocallis hybrids
- Iberis sempervirens
- Iris germanica var
- Kniphofia uvaria
- Lamium maculatum
- Lavandula angustifolia
- Liatris spicata
- Linum perenne
- Nepeta faassenii
- Phlox subulata
- Salvia argentea
- Salvia nemorosa
- Santolina chamaecyparissus
- Saponaria ocymoides
- Sedum sp.
- Sempervivum hybrids
- Stachys lanata
- Teucrium chamaedrys
- Thymus serpyllum
- Veronica liwanensis
- Veronica spicata

Çimler

- *Agropyron cristatum*
- *Festuca arundinacea*
- *Poa pratensis*

Akdeniz doğal bitki örtüsünde yaygın olarak bulunan ve çiçek, yaprak, tohum, gövde özellikleri ve formları ile görsel etkiye

sahip pek çok bitki olmasına rağmen, Zakkum, Mersin, Defne, Hayıt, Sıgla, Çınar, Keçiboynuzu, Ilgın, Erguvan gibi çok az sayıda tür mevcut uygulamalarda kullanılmaktadır. Doğal bitki türlerinin kullanımı sulama, ilaçlama, gübreleme gibi bakım masraflarını en aza indirmekte, ortam koşullarına uyum sağlayan doğal türlerin bitki hastalıkları ve zararlarına karşı dayanıklı olması nedeniyle toprak ve su kaynakları üzerinde olumsuz etkileri daha az olmaktadır. Bu ekonomik faydanın yanında çevrenin ve doğal yapının korunması açısından ekolojik faydaları vardır.

Kaynaklar:

- BİLİM TEKNİK, Kurakçıl Peyzaj, Doç.Dr. Emin Barış Röpörtaj, Gülgün Akbaba, 22 Eylül 2007,
- http://www.peyzaj.org.tr/resimler/ekler/44fea3bec53bcea_ek.pdf?tipi=2&turu=&sube=0
- VIZYON, Antalya ve Kuraklık, Meryem Atik, Selçuk Sayan, Eylül, 2007Yıl:20, Sayı:236

Toprak Varsa Hayat Var!

Toprak Bayramı ve
Haftası Kutlu Olsun.

**Bir ağaç büyürken, körpe ve yumuşaktır.
Ama kuru ve sert hale geldiğinde, ölüp gider.
Sertlik ve güç, ölümün arkadaşlarıdır.
Esneklik ve zayıflık, varoluşun tazeliğinin
ifadeleridir. Kendini sertleştiren hiçbir şey
kazanmayı başaramaz.**

Tarkovski-Stalker

ekoloji kitaplığı

bitki devrimi

stefano mancuso

italyancadan çeviren
merve öke fidan

YENİİNSAN

Çok açık bir şekilde ve çok büyük bir hızla, insanlık son üç yüz yılda ürettiği yaşam biçiminin sonuna geliyor. Şanslıyız ki aynı insanlığın yine çok hızlı bir şekilde bu yanıltan dönme yeteneği var. Bir imkân olarak bitkiler, bize çıkış yolunu gösteriyor olabilir. Çok iyi biliyoruz ki insanların tamamı, hatta hayvanların tamamı gezegenden silinse, bitkiler yaşamaya devam edecek. Ama ya bitkiler yok olursa?

Genellikle bitkiler hakkında her detayı bildiğimizi ve artık gezegendeki bütün bitkilerin botanikçiler tarafından bulunduğunu düşünürüz. Oysa sadece 2015 yılında iki binden fazla yeni tür bulundu. Bunlar öyle el değmemiş ormanların uzak köşelerine saklanmış mikroskobik türler diye sanılmasın. İçlerinden biri yüz tondan fazla ağırlığı olan, 45 metre uzunluğundaki Gilbertiodendron Maximum!

Dünyada 31 binden fazla bitki türünü ihtiyaçlarımız için kullanıyoruz: Tıbbi amaçlı, besin olarak, tekstil ve yapı malzemesi olarak, enerji üretmesi için, hayvan yemi ve sosyal amaçlarla.

Dünyaca ünlü botanikçi Stefano Mancuso, bitkilere sadece bu amaçlarla değil, bize öğreteceklerini fark edip onlara ilham alarak bakarsak, sonuç mükemmel olabilir diyor. İşte bu sürecin kendisi bitki devrimidir.

Yazar, bitkilerle hayvanlar arasındaki çok temel bir farka dikkat çekiyor. Hayvanlar merkezi bir sisteme sahipken, bitkilerde durum tam tersidir. Merkezi bir sistemleri olmadığı halde, etraflarındaki ortamı çok daha yüksek bir hassasiyetle algırlar. Koşulları gayet net bir şekilde değerlendirirler. Çok yönlü fayda zarar analizleri yaparlar. Çevresel uyarılara karşı uygun eylemleri üstlenirler. Şaşırtıcı değil mi, bunları bitkiler mi yapıyor gerçekten?

Bu kitabın adını yazar, bu gerekçelerle Bitki Devrimi koymuştur. İtalyanca orijinalinden tastamam bir çeviridir hem bu isim hem de bu kitap.

**Toprak, tarımdan sanayiye,
inşaattan turizme kadar
birçok sektörün temel
faktörü, ana kaynağıdır.**

**17 Haziran
Dünya Çölleşme ve
Kuraklıkla Mücadele Günü**

**Baba, ınar ağacı gibidir.
Meyvesi olmasa bile gölgesi yeter...
Babalar Günü Kutlu Olsun.**

Marmaris 'te meydana gelen orman yangını yüreğimize acı veriyor...

Orman Genel Müdürlüğü'nün yaptığı açıklamaya göre orman yangınlarının %89'u insan kaynaklı sebeplerle başlıyor.

Ormanlık alanlarda ve yakınlarında ateş yakmayın.

Orman yangınlarına karşı önlem almak için:

- ▲ İzin verilen mesire yerleri dışında mangal ateşi yakmayın.
- ▲ Yangına sebep olacak atıkları gördüğünüzde ormandan uzaklaştırın.
- ▲ Anız ateşi yakmayın.
- ▲ İzin verilen kamp alanları dışında kamp ateşi yakmayın.
- ▲ Sigara izmaritlerinizi ve çöpünüzü doğada bırakmayın.

www.arkabahcedergi.com

arkabahcedergisi@gmail.com

 [arkabahcedergi](https://www.instagram.com/arkabahcedergi)

 [arkabahcedergi](https://twitter.com/arkabahcedergi)

 [arkabahcedergi](https://www.facebook.com/arkabahcedergi)

 [arkabahcedergi](https://www.youtube.com/arkabahcedergi)

Bir Şaman öğretti şöyle der;
Doğada hiçbir şey kendisi için yaşamaz..
Nehirler kendi suyunu içemez..
Ağaçlar kendi meyvelerini yiyemez..
Güneş kendisi için ısıtmaz..
Ay kendisi için parlamaz..
Çiçekler kendileri için kokmaz..
Toprak kendisi için doğurmaz..
Rüzgar kendisi için esmez..
Bulutlar kendi yağmurlarından ıslanmaz..”
Doğanın anayasasında ilk madde şudur..
Herşey birbiri için yaşar..
Birbiri için yaşamak, doğanın kanunudur..
Eski çağlardan süre gelen anlayıştı bu..
Bütünlüğü anlatırdı..
Özü iki cümleydi..
“Ben biz olduğumuz zaman ben olurum.”
“Ben, ben olduğum için sen, sensin.”

